

Olsztyn, dnia 14 listopada 2017 r.

Dr Waldemar Jaroch, adiunkt
Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej
Wydział Prawa i Administracji
UWM w Olsztynie

Autoreferat

przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych

1. Imię i nazwisko

Waldemar Zdzisław Jaroch

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

Doktor nauk ekonomicznych, 8 października 2001 r. uzyskanie stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych na Wydziale Zarządzania Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

Temat rozprawy doktorskiej: *„Zagrożenia rynku ubezpieczeniowego przestępczością ubezpieczeniową i możliwości ich ograniczania”* napisana pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Jana Kufla. Recenzenci: prof. dr hab. Hubert KołECKI, prof. dr hab. Eugeniusz Stroiński oraz prof. dr hab. Tadeusz Sangowski.

Magister ekonomii, dyplom uzyskany na Wydziale Ekonomiki Produkcji i Obrotu Akademii Ekonomicznej w Poznaniu w zakresie Ekonomiki i organizacji obrotu i usług w dniu 9 lipca 1980 r.

Praca magisterska napisana pod kierunkiem dr Wojciecha Siudy na temat: *„Umowa przewozu towarów w żegludze śródlądowej”*.

1976-1980 – studia magisterskie-dzienne na Wydziale Ekonomiki i Produkcji Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/artystycznych.

1.07.1994 r. – 30.09.1996 r. asystent w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie,

30.09.1996 r. – 31.10.2001 r. st. wykładowca w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie,

27.01.2003 r. – 1.10.2003 r. p.o. Kierownika Zakładu Prawa Administracyjnego i Policyjnego Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie,

1.10.2003 r. – 30.11.2004 r. Z-ca Kierownika Zakładu Ogólnozawodowego Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie,

1.09.2002 r. adiunkt na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.).

4.1. Wśród osiągnięć naukowych, które w przekonaniu Habilitanta spełniają kryteria określone w art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.), a więc zostały uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora i stanowią znaczny wkład w rozwój określonej dziedziny naukowej, należy wymienić opublikowaną w całości monografię pt. „*Przestępczość gospodarcza. Aspekty prawnokarne, kryminologiczne i kryminalistyczne*” (wydana przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2004, ss. 181) oraz cykl jednotematycznych publikacji, obejmujących problematykę rodzajową przestępstw gospodarczych. Na dorobek naukowy Habilitanta składają się dwie monografie oraz 31 artykułów.

Monografie:

1. W. Jaroch, *Przestępczość gospodarcza. Aspekty prawnokarne, kryminologiczne i kryminalistyczne*, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2014, ss. 181,
2. W. Jaroch, *Przestępczość na rynku ubezpieczeń*, Poltext, Warszawa 2002, ss. 192,

Artykuły:

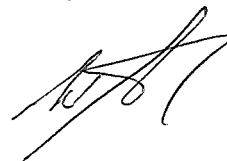
1. W. Jaroch, *Przestępczość ubezpieczeniowa (skala i skutek)*, [w:] *Przestępczość ubezpieczeniowa. Materiały konferencyjne V Jubileuszowej Ogólnopolskiej Konferencji*, wyd. Szczecin-Expo Towarzystwo Wspierania Rozwoju Pomorza Zachodniego, luty 2002, s. 17-28.
2. W. Jaroch, *Przestępczość ubezpieczeniowa (skala i skutek)*, "Prawo. Ubezpieczenia. Reasekuracja" 2002 nr 5.
3. W. Jaroch, *Przestępczość ubezpieczeniowa (uwagi systematyzujące)*, "Wiadomości Ubezpieczeniowe" 2002 nr 5-6.

4. W. Jaroch, *Ochrona rynku ubezpieczeniowego w świetle regulacji prawno-karnych*, "Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego" 2002, nr 11, s. 24-28.
5. W. Jaroch, *Przestępczość w procesach przekształceń własnościowych przedsiębiorstw państwowych* (suplement do skryptu tematycznego), WSPol., Szczytno 2002.
6. W. Jaroch, *Wybrane problemy przeciwdziałania przestępczości na rynku ubezpieczeń*, [w:] *Przestępczość ubezpieczeniowa. Materiały konferencyjne*, Wydawca Szczecin-Expo Towarzystwo Wspierania Rozwoju Pomorza Zachodniego, Szczecin 2003, s. 17-30 (referat).
7. W. Jaroch, *Prawne aspekty przestępstw korupcyjnych w sferze gospodarczej*, "Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego" 2003 nr 4, s. 12-18.
8. W. Jaroch, *Przestępczość gospodarcza i prawne instrumenty jej zwalczania*, "Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego" 2003 nr 6, s. 2-8.
9. W. Jaroch, *Wybrane problemy uzyskiwania informacji w świetle obecnych i projektowanych przepisów prawnych*, [w:] J. Świerczewski i M. Zajder (red.), *Współpraca organów ścigania karnego a efektywność procesu wykrywania*. Materiały pokonferencyjne, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie. Szczytno 2003, s. 75-82.
10. W. Jaroch, *Nowe środki prawne w zakresie przeciwdziałania przestępstwom korupcyjnym*, "Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego" 2004 nr 1, s. 23-26.
11. W. Jaroch, P. Michna, *Prawne aspekty korupcji*, [w:] Z. Bielecki i M. Zajder (red.), *Korupcja. Materiały pokonferencyjne*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 2004, s. 41-54.
12. W. Jaroch, *Przestępstwa w systemie zamówień publicznych*, "Prokuratura i Prawo" 2004, nr 4, s. 93-112.
13. W. Jaroch, *Prawnokarna ochrona praw konsumentów*, "Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego" 2004 nr 6, s. 2-8.
14. W. Jaroch, *Odpowiedzialność przedsiębiorcy w aspekcie ochrony środowiska*, [w:] T. Łaguna (red.), *Ekologiczne aspekty gospodarki przestrzennej*, t. II, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok 2004, s. 259-266.
15. W. Jaroch, *Przestępczość ubezpieczeniowa. Problem prawny i ekonomiczny. Liczby mówią wiele, ale nie wszystko*, "**Rzeczpospolita**" nr 244 (6927) z 16-17 października 2004 r.
16. W. Jaroch, *Nowe aspekty zagrożeń rynku ubezpieczeniowego przestępczością*, "Wiadomości Ubezpieczeniowe" 2004 nr 9-10, s. 41-46.
17. W. Jaroch, *Nowe zagrożenia przestępczością ubezpieczeniową i środki jej przeciwdziałające*, "Prawo Asekuracyjne" 2005 nr 1 (42), s. 24-33.

18. W. Jaroch, *Nowe aspekty zagrożeń przestępczością polskiego rynku ubezpieczeniowego*, [w:] A. Lewandowska (red.), *Przestępczość ubezpieczeniowa. Materiały konferencyjne*. VIII Międzynarodowa Konferencja Szczecin 16-17 lutego 2005, , Szczecin-Expo Towarzystwo Wspierania Rozwoju Pomorza Zachodniego, Szczecin 2005, s. 57-72.
19. W. Jaroch, *Koszty przestępczości ubezpieczeniowej a zdolność wykrywcza przestępstw*, "Wiadomości Ubezpieczeniowe" 2005 Nr 9/10, s. 24-27.
20. W. Jaroch, *Nowe aspekty zagrożeń*, "Prawo. Ubezpieczenia. Reasekuracja" 2005 Nr 10 (105), s. 73- 79 (przedruk referatu z VIII Międzynarodowej Konferencji w Szczecinie).
21. W. Jaroch, *Nadużycia rosną, wykrywalność maleje*, "Rzeczpospolita" Nr 249 (7238) z 24.10.2005 r.
22. W. Jaroch, *Współczesne przejawy zorganizowanej przestępczości gospodarczej*, [w:] W. Pływaczewski (red.), *Wybrane zagadnienia kryminologii*, UWM w Olsztynie, Olsztyn 2007, s. 123-142.
23. W. Jaroch, *Współczesna zorganizowana przestępczość gospodarcza*, [w:] E. Pływaczewski (red.), *Współczesne zagrożenia przestępczością i innymi zjawiskami patologicznymi a prawo karne i kryminologia*, *Białostockie Studia Prawnicze* z. 6, Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2009, s. 165 – 176.
24. W. Jaroch, *Kryminalistyczne aspekty współczesnej przestępczości gospodarczej (zagadnienia wybrane)*, [w:] E. Gruza, T. Tomaszewski, M. Goc (red.), „*Problemy współczesnej kryminalistyki*”, tom XIV, Uniwersytet Warszawski – Wydział Prawa i Administracji oraz Polskie Towarzystwo Kryminalistyczne, Warszawa 2010, s. 145 – 154.
25. W. Jaroch, *Zjawisko firm efemeryd na tle problematyki zorganizowanej przestępczości gospodarczej*, [w:] G. Kędzierska i W. Pływaczewski (red.), *Kryminologia wobec współczesnych wyzwań cywilizacyjnych*, , UWM, Olsztyn 2010 r., s. 49-66.
26. W. Jaroch, *Counteracting the Financing of Terrorism (Selected issues)* (in:) W. Pływaczewski (ed.): *Organized Crime and Terrorism. Reasons, Manifestations, Counteracting*, University of Warmia and Mazury, Olsztyn 2011, s. 189-205.
27. W. Jaroch, *Odpowiedzialność przedsiębiorstw za czyny zabronione – uwagi de lege lata i de lege ferenda*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” nr 6/2011, s. 19-24.
28. W. Jaroch, *Odpowiedzialność podmiotów zbiorowych za czyny zabronione przeciwko środowisku* [w:] M. Kotowska, W. Pływaczewski (red.), *Kryminologia wobec współczesnych zagrożeń ekologicznych*, Wyd. Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2011, s. 20-33.

29. W. Jaroch, *Przeciwdziałanie przestępczości ekonomiczno-finansowej (zagadnienia wybrane)*, „Przegląd Policyjny” Nr 1 (105)/2012, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 2011, s. 123-140.
30. W. Jaroch, *Nielegalne rynki pracy*, [w:] W. Pływaczewski, P. Chlebowicz (red.), *Nielegalne rynki. Geneza, skala zjawiska oraz możliwości przeciwdziałania*, Wyd. Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2012, s. 244-259.
31. W. Jaroch, *Zagrożenia systemu bankowego jako kategoria przestępczości gospodarczej*, [w:] P. Chlebowicz (red.), *Zagrożenia w sektorze bankowym. Analiza kryminalna zjawisk oraz możliwości przeciwdziałania*, Wyd. Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2013, s. 57-67.
32. W. Jaroch, *Problematyka nielegalnego obrotu wyrobami tytoniowymi z perspektywy ekonomicznej przestępczości zorganizowanej*, [w:] W. Pływaczewski, M. Duda (red.), *Nielegalny obrót wyrobami tytoniowymi. Taktyczno-techniczne aspekty przeciwdziałania zjawisku*, Wyd. Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie i Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2014, s. 69-82.

4.2. Omówienie celu naukowego ww. prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania:

Zainteresowania naukowe Habilitanta dotyczą kryminologicznych, prawnokarnych i kryminalistycznych aspektów współczesnej przestępczości gospodarczej, jej poszczególnych rodzajów.

Badania prowadzono w kierunku:

- 1) identyfikacji zagrożeń przestępczością gospodarczą,
- 2) identyfikacji form i metod przestępnych,
- 3) ekonomicznych skutków przestępczości gospodarczej,
- 4) wypracowania środków zaradczych, minimalizujących skutki przestępczości gospodarczej.

Efektem podejmowanych badań jest monografia pt. *„Przestępczość gospodarcza. Aspekty prawnokarne, kryminologiczne i kryminalistyczne”*, wydana w 2014 r. przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Monografia jest pierwszym w literaturze krajowej kompleksowym opracowaniem ujmującym tak syntetycznie

problematykę przestępstw gospodarczych, według kwalifikacji Rady Europy. Praca opiera się na wielopłaszczyznowej (kryminologicznej, prawnokarnej i kryminalistycznej) analizie zjawiska. Zachowano też zalecany wymóg formalny rozpowszechnienia opracowania w czasie, który pozwala na jej ocenę (publikacja monografii w czerwcu 2014 r.).

Praca ma charakter przekrojowy: od zagadnień ogólnych, definiujących przestępczość gospodarczą, poprzez typologie przestępstw gospodarczych, źródła prawa karnego gospodarczego, etiologię przestępczości gospodarczej i sprawcy przestępstwa gospodarczego do szczegółowej charakterystyki rodzajowej przestępstw gospodarczych oraz przestępczości przedsiębiorstw i zagrożeń zorganizowaną przestępczością gospodarczą.

W monografii przedstawiono kategoryzację przestępstw gospodarczych zgodną z koncepcją Rady Europy, uwzględniając trendy i metody adekwatne do współczesnych form gospodarowania. W dalszej części zastosowano kryterium przedmiotowo-podmiotowe wyróżniając 3 grupy przestępstw, a mianowicie przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu, przestępstwa na rynku finansowym oraz przestępstwa uszczuplające należności publicznoprawne. Od przestępstw na rynku finansowym, poprzez przestępstwa skarbowe dochodzimy do przestępstw związanych z zatrudnieniem, przestępstw przeciwko własności intelektualnej, przestępstw komputerowych, przestępstw na szkodę środowiska czy przestępstw na szkodę konsumenta. Ważne kryterium podmiotowe pozwoliło na wyodrębnienie przestępczości przedsiębiorstw i zorganizowanej przestępczości gospodarczej.

W pracy użyto metody dogmatycznoprawnej, opisowej, przedstawiając regulacje prawnokarne (źródła prawa), dane statystyczne poszczególnych rodzajów przestępstw gospodarczych, obrazujących stopień zagrożenia przestępczością gospodarczą i występujące tendencje.

Zasadniczym problemem w sferze gospodarczej pozostaje kryminalizacja określonych mechanizmów sprawczych oraz egzekwowanie prawa. Istotne pozostają zagadnienia związane ze stroną kryminalistyczną, a mianowicie udowodnieniem popełnienia przestępstwa oraz uzyskaniem i utrwaleniem dowodów. W tym kontekście ważne pozostają także środki w zakresie przeciwdziałania i zwalczania przestępstw gospodarczych.

Skuteczne przeciwdziałanie i zwalczanie wymaga identyfikacji zagrożeń, identyfikacji form i metod przestępnych, identyfikacji okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstwa, eliminacji tych okoliczności czy ich ograniczeniu, prognozowania, antycypowania stanów niepożądanych.

Identyfikacja zagrożeń przestępczością gospodarczą, identyfikacja form i metod przestępnych oraz identyfikacja okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstwa, określenie środków zaradczych – to podstawowe cele, jakie postawił sobie Habilitant.

Poza wymienionymi, Habilitant postawił także cel usystematyzowania dotychczasowego stanu wiedzy i dorobku zdiagnozowanego na gruncie doktryny, a w szczególności odnoszącego się do definiowania pojęcia przestępstwa gospodarczego, przestępczości gospodarczej, typologii przestępstw gospodarczych oraz zagadnień związanych z etiologią przestępczości gospodarczej.

Publikacja zawiera charakterystykę współczesnej przestępczości gospodarczej oraz wnioski w zakresie przeciwdziałania. Identyfikacja zagrożeń i przeciwdziałanie współczesnej przestępczości gospodarczej w dobie globalizacji rynków finansowych, swobody gospodarczej oraz swobody przepływu kapitałów i płatności przyjmuje charakter globalny, w powiązaniu z systemami: budżetowym, bankowym, finansowym podmiotów gospodarczych i finansowo-ubezpieczeniowym.

Założone w pracy cele zostały zrealizowane. Praca poza aspektem teoretycznym, poznawczym, systematyzującym i uporządkowującym, zawiera wiele aspektów praktycznych, szczególnie związanych z rozpoznawaniem negatywnych zjawisk i zagrożeń oraz właściwym przeciwdziałaniem i zwalczaniem bardzo zróżnicowanej pod względem charakteru, form i technik przestępnych przestępczości gospodarczej. Jest to pierwsze, twórcze – zdaniem Habilitanta – opracowanie, tak syntetycznie obejmujące problematykę przestępczości gospodarczej (dotychczas występowały monografie jednotematyczne), oparte na identyfikacji zagrożeń oraz identyfikacji form i technik przestępnych, mające też bezpośrednie zastosowanie praktyczne w pracy organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Poniżej umieszczono zwięzłe omówienie zawartości monografii.

Rozdział I. „Ogólna charakterystyka przestępczości gospodarczej”

Rozdział zawiera rozważania na temat zakresu i istoty pojęcia „przestępstwa gospodarczego”, „przestępczości gospodarczej”, kategoryzację przestępstw gospodarczych według Zaleceń Rady Europy, przykłady typologii przestępstw gospodarczych według kryterium przedmiotowego i podmiotowego, wnioski *de lege ferenda*.

Wnioski: Współczesne rozumienie przestępczości gospodarczej wymaga szerszego ujęcia i weryfikacji dotychczasowych poglądów. Zmieniający się charakter stosunków wymiany

dóbr i usług, systemów rozliczeń, przepływów finansowych, rozliczeń bezgotówkowych, transferów technologii, pojawiania się nowych kategorii ekonomiczno-prawnych i nowych metod oraz form przestępnego działania wywołują konieczność nowatorskiego podejścia zarówno w zakresie postrzegania i definiowania przestępczości gospodarczej, identyfikowania jej form i metod, jak i systemowego podejścia w zakresie przeciwdziałania tej przestępczości. Między innymi na uwadze należy mieć, obok przestępstw przeciwko obrotowi gospodarczemu, czyny godzące w interes finansowy państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub Unii Europejskiej, przestępstwa i wykroczenia związane z zatrudnieniem (szara strefa, praca na „czarno”), przestępstwa przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi, przestępczość związaną z obrotem bezgotówkowym, oszustwa związane z lokatą kapitału, nielegalny transfer technologii czy przestępstwa korupcji.

Rozdział II. „Etiologia przestępczości gospodarczej i sprawcy przestępstwa gospodarczego”

W rozdziale II omówiono podstawowe teorie kryminologiczne wyjaśniające etiologię zjawiska przestępczości w aspekcie indywidualnym (sprawcy przestępstwa), jak i jako wyraz konsekwencji zaburzeń rozwoju społeczno-ekonomicznego, narastania dysproporcji, jak i ich uwarunkowań kulturowych. Na szczególną uwagę zasługują teorie ekonomiczne. Omówiono także czynniki kryminogenne, wśród których wyróżnia się grupę czynników ekonomicznych i społeczno-kulturowych.

Wnioski: Przestępczość gospodarcza to przestępczość systemowa, gdyż zakres zachowań podlegających regulacji prawnokarnej, jak też znamiona poszczególnych przestępstw są pochodną systemu społeczno-gospodarczego. Powszechnie znana jest więź przestępczości gospodarczej z charakterem i elementami systemu ekonomicznego. Wzrost gospodarczy, a w szczególności towarzyszące mu zjawiska uprzemysłowienia i urbanizacji pozostają w ścisłym związku z poziomem i dynamiką przestępczości. Nadmierne opodatkowanie, związki bezrobocia z przestępczością to kolejne przykłady. Jako przyczyny i determinanty przestępczości gospodarczej wskazuje się także nierówności ekonomiczne i koncentrację biedy, które kształtują nowy etiologiczny obraz przestępczości. Często zagadnienie wpływu tych procesów na przestępczość należy do kontrowersyjnych.

Przyjąć należy koncepcję wieloczynnikowego wpływu determinant, czynników kryminogennych i indywidualnych cech sprawców na realizację zamiaru przestępczego o charakterze gospodarczym.

Rozdział III. „Charakterystyka rodzajowa przestępstw gospodarczych”

Charakterystyka rodzajowa przestępstw gospodarczych obejmuje przede wszystkim przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu, przestępstwa na rynku finansowym oraz przestępstwa uszczuplające należności publicznoprawne.

W dalszej części uwzględniono przestępstwa związane z zatrudnieniem, przestępstwa i wykroczenia przeciwko własności intelektualnej, przestępstwa komputerowe, przestępstwa i wykroczenia na szkodę konsumentów, przestępstwa przeciwko środowisku.

Charakterystyka rodzajowa przestępstw gospodarczych, przyjęta w opracowaniu, opiera się – z małymi modyfikacjami – na kategoryzacji przestępstw gospodarczych według Katalogu przestępstw gospodarczych Rady Europy.

Przedmiotem badań i wniosków *de lege lata* i *de lege ferenda* są aspekty rozwiązań i regulacji prawnokarnych, aspekty kryminologiczne oraz kryminalistyczne. Obok bowiem identyfikacji form i metod przestępnych, co pozostaje wspólne zarówno z punktu widzenia kryminologicznego (znajomość metod aby skutecznie zapobiegać), jak i z kryminalistycznego (kwestie wykrywania i udowodnienia przestępstwa), istotne pozostają kwestie przeciwdziałania, w tym wskazywania środków zaradczych w postaci instrumentów prawnych, jak i organizacyjno-technicznych.

Rozdział III stanowi zasadniczą część badań nad przestępczością gospodarczą. Z uwagi na różnorodność materii przestępczej, wnioski z tej części zostały ujęte w poszczególnych częściach opracowania według rodzaju przestępczości.

Rozdział IV. „Przestępczość przedsiębiorstw”

W rozdziale IV przedstawiono główne założenia związane z definiowaniem „przestępczości przedsiębiorstw”, zgodnie z Zaleceniami Rady Europy dotyczącymi zasad odpowiedzialności przedsiębiorstw za przestępstwa popełnione przy realizacji działalności przedsiębiorstwa. Scharakteryzowano pojęcie przedsiębiorstwa w świetle regulacji prawa cywilnego oraz jego form organizacyjno-prawnych.

W dalszej części omówiono przestępstwa kartelowe, wskazano machinacje przedsiębiorstw wielonarodowych, wskazując główne metody oraz charakterystyczne przykłady. W tej części omówiono czyny niedozwolone oraz przestępstwa i wykroczenia naruszające zasady uczciwej konkurencji, wskazując przy tym zasady odpowiedzialności cywilnej za czyny nieuczciwej konkurencji i odpowiedzialności karnej za przestępstwa związane z naruszeniem zasad uczciwej konkurencji.

Odrębnie omówiono odpowiedzialność przedsiębiorstw za czyny w świetle ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary. Zgodnie z

określonymi zasadami podmiot zbiorowy podlega odpowiedzialności za czyn zabroniony, którym jest zachowanie osoby fizycznej. Omówiono zakres podmiotowy i przedmiotowy odpowiedzialności.

Rozdział V. „Zagrożenia zorganizowaną przestępczością gospodarczą”

W rozdziale V odniesiono się do podstawowych elementów strukturalnych zorganizowanej przestępczości gospodarczej, scharakteryzowano współczesne tendencje zorganizowanej przestępczości gospodarczej, w szczególności zagrożenia dla systemu budżetowego, systemu bankowego, w sektorze ubezpieczeń oraz w sferze podmiotów gospodarczych. Scharakteryzowano główne zagrożenia w sferze przestępczości finansowej i gospodarczej oraz szczegółowe formy przeciwdziałania przestępczości ekonomicznej.

W rozdziale tym przedstawiono nowe formy i metody przestępne zorganizowanej przestępczości gospodarczej, jak tworzenie i wykorzystywanie fikcyjnych podmiotów gospodarczych, podatkowe przestępstwa karuzelowe czy *transfer pricing*. Integralną częścią tego rozdziału jest zagadnienie przeciwdziałania przestępczości gospodarczej. Podstawowym wnioskiem jest teza, że skuteczne przeciwdziałanie przestępczości gospodarczej wymaga nowego podejścia, gdyż koncepcja przestępstw gospodarczych zmieniła się w ciągu dwudziestego stulecia. Przestępstwa gospodarcze stały się międzynarodowe. Powiązania międzynarodowe, swobodny przepływ osób i kapitału, swoboda wyboru miejsca dla podmiotu gospodarczego powoduje, że występująca przestępczość ma charakter transnacyjny.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo – badawczych.

Osiągnięcia naukowo-badawcze Habilitanta dotyczą pięciu obszarów:

1. Przestępczość ubezpieczeniowa
  - A. Metody i techniki popełniania przestępstw,
  - B. Systemy przeciwdziałania.
2. Korupcja w sferze gospodarczej
  - A. Prawne aspekty przestępstw korupcyjnych,
  - B. Granice kryminalizacji w sferze gospodarczej,
  - C. Nowe rozwiązania prawne.
3. Odpowiedzialność podmiotów zbiorowych.
4. Bezpieczeństwo finansów publicznych
5. Zagrożenia zorganizowaną przestępczością gospodarczą.

Przestępczość ubezpieczeniowa jako pierwszy obszar badawczy stanowi kontynuację i twórcze rozwinięcie badań Habilitanta, które stały się podstawą do przygotowania w 2001 r. rozprawy doktorskiej, a następnie po dokonaniu zmian i pogłębieniu pewnych wątków zostały opublikowane w 2002 r. Monografia „Przestępczość na rynku ubezpieczeń” była pierwszym w literaturze krajowej kompleksowym opracowaniem poświęconym systemowi przeciwdziałania i zwalczania przestępczości na rynku ubezpieczeń (pozycja bibliograficzna często powoływana i cytowana).

Na obszar ten składa się 12 artykułów, w tym wymieniona monografia:

1. W. Jaroch, *Przestępczość ubezpieczeniowa (skala i skutek)*, [w:] Przestępczość ubezpieczeniowa. Materiały konferencyjne V Jubileuszowej Ogólnopolskiej Konferencji, wyd. Szczecin-Expo Towarzystwo Wspierania Rozwoju Pomorza Zachodniego, luty 2002, s. 17-28.
2. W. Jaroch, *Przestępczość ubezpieczeniowa (skala i skutek)*, "Prawo. Ubezpieczenia. Reasekuracja" 2002 nr 5.
3. W. Jaroch, *Przestępczość ubezpieczeniowa (uwagi systematyzujące)*, "Wiadomości Ubezpieczeniowe" 2002 nr 5-6.
4. W. Jaroch, *Ochrona rynku ubezpieczeniowego w świetle regulacji prawno-karnych*, "Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego" 2002 nr 11, s. 24-28.
5. W. Jaroch, *Wybrane problemy przeciwdziałania przestępczości na rynku ubezpieczeń*, [w:] Przestępczość ubezpieczeniowa. Materiały konferencyjne, Wydawca Szczecin-Expo Towarzystwo Wspierania Rozwoju Pomorza Zachodniego, Szczecin 2003, s. 17-30 (referat).
6. W. Jaroch, *Przestępczość ubezpieczeniowa. Problem prawny i ekonomiczny. Liczby mówią wiele, ale nie wszystko*, "**Rzeczpospolita**" nr 244 (6927) z 16-17 października 2004 r.
7. W. Jaroch, *Nowe aspekty zagrożeń rynku ubezpieczeniowego przestępczością*, "Wiadomości Ubezpieczeniowe" 2004 nr 9-10, s. 41-46.
8. W. Jaroch, *Nowe zagrożenia przestępczością ubezpieczeniową i środki jej przeciwdziałające*, "Prawo Asekuracyjne" 2005 nr 1 (42), s. 24-33.
9. W. Jaroch, *Nowe aspekty zagrożeń przestępczością polskiego rynku ubezpieczeniowego* [w:] A. Lewandowska (red.), Przestępczość ubezpieczeniowa. Materiały konferencyjne. VIII Międzynarodowa Konferencja Szczecin 16-17 lutego 2005, , Szczecin-Expo Towarzystwo Wspierania Rozwoju Pomorza Zachodniego, Szczecin 2005, s. 57-72.
10. W. Jaroch, *Koszty przestępczości ubezpieczeniowej a zdolność wykrywcza przestępstw*, "Wiadomości Ubezpieczeniowe" 2005 Nr 9/10, s. 24-27.

11. W. Jaroch, *Nowe aspekty zagrożeń*, "Prawo. Ubezpieczenia. Reasekuracja" 2005 Nr 10 (105), s. 73- 79 (przedruk referatu z VIII Międzynarodowej Konferencji w Szczecinie).
12. W. Jaroch, *Nadużycia rosną, wykrywalność maleje*, "**Rzeczpospolita**" Nr 249 (7238) z 24.10.2005 r.

Czynny udział w postaci wygłoszenia referatu w trzech konferencjach tematycznych (2002 r., 2003 r. - Szczecin, konferencje ogólnopolskie, 2005 r. – Szczecin, Konferencja Międzynarodowa).

Za kolejny obszar badawczy przyjęto „*Korupcję w sferze gospodarczej*”. Korupcja jest niezwykle istotnym zagadnieniem w sferze gospodarczej ponieważ spowalnia rozwój gospodarczy, ogranicza bądź eliminuje działanie obiektywnych praw ekonomicznych, niszczy konkurencję. Ostatecznie korupcja zagraża funkcjonowaniu całego systemu gospodarczego. Wśród największych zagrożeń, jakie w badaniach wymieniają przedsiębiorcy jest właśnie korupcja (wyniki badań firmy audytorskiej *Price Waterhouse / PricewaterhouseCoopers*).

Stąd w zainteresowaniu Habilitanta kolejnym przedmiotem badań były prawne aspekty przestępstw korupcyjnych, granice kryminalizacji w sferze gospodarczej oraz nowe rozwiązania prawne.

Szczególnie w początkowym okresie penalizacji zachowań korupcyjnych istotne pozostawały kwestie:

- 1) czy korupcja będzie występowała w sferze gospodarczej w systemie gospodarki rynkowej?
- 2) w jakim stopniu uzasadniona jest ingerencja prawa karnego w sferze gospodarczej?

Istotnym elementem było ostateczne wprowadzenie przez ustawodawcę art. 296a w Kodeksie karnym, określanym jako „korupcja gospodarcza”.

Omówione kwestie, wyniki analizy i wnioski *de lege lata* i *de lege ferenda* zostały zawarte w publikacjach Habilitanta (W. Jaroch, *Prawne aspekty przestępstw korupcyjnych w sferze gospodarczej*, "Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego" 2003 nr 4, s. 12-18; W. Jaroch, *Nowe środki prawne w zakresie przeciwdziałania przestępstwom korupcyjnym*, "Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego" 2004 nr 1, s. 23-26; W. Jaroch, P. Michna, *Prawne aspekty korupcji*, [w:] Z. Bielecki i M. Zajder (red.), *Korupcja. Materiały pokonferencyjne*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 2004, s. 41-54).

W kręgu zainteresowań badawczych Habilitanta pozostawały także zagadnienia związane z odpowiedzialnością przedsiębiorców, zwłaszcza w sytuacji projektowania i wprowadzania przez ustawodawcę regulacji prawnych odnoszących się do odpowiedzialności podmiotów

zbiorowych (W. Jaroch, *Odpowiedzialność przedsiębiorstw za czyny zabronione – uwagi de lege lata i de lege ferenda*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” nr 6/2011, s. 19-24; W. Jaroch, *Odpowiedzialność podmiotów zbiorowych za czyny zabronione przeciwko środowisku* (w:) M. Kotowska, W. Pływaczewski (red.), *Kryminologia wobec współczesnych zagrożeń ekologicznych*, Wyd. Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2011, s. 20-33; W. Jaroch, *Odpowiedzialność przedsiębiorcy w aspekcie ochrony środowiska*, (w:) T. Łaguna (red.), *Ekologiczne aspekty gospodarki przestrzennej*, t. II, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok 2004, s. 259-266).

Analizie poddano zagadnienia wynikające z Zaleceń Rady Europy (*Council of Europe*, nr R/88/18, Strasburg 1990) dotyczących odpowiedzialności przedsiębiorstw oraz ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary. Konkluzją rozważań analitycznych jest stwierdzenie, iż polskie rozwiązania prawne w zakresie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione spełniają międzynarodowe standardy w tym zakresie, a nawet je przekraczają w aspekcie przedmiotowo – podmiotowym. Przedstawiono stanowiska wyrażane m.in. w literaturze niemieckiej (H.J. Hirsch, E. Göhler, E. Müller), w których wypowiedziano się przeciwko ograniczaniu odpowiedzialności karnej tylko dla osób prawnych, argumentując iż dla takiej odpowiedzialności nie jest istotna forma prawna przedsiębiorstwa, a także brak lub posiadanie zdolności prawnej, natomiast istotne są konkretne przejawy czynów karalnych.

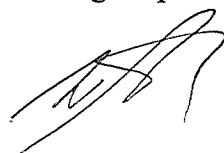
W badaniach podjęto też kwestie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione przeciwko środowisku, charakteryzując typowe przestępstwa na szkodę środowiska (z kryminologicznego punktu widzenia przejawy działalności przedsiębiorstw na szkodę środowiska występują nadal stosunkowo często).

Poza odpowiedzialnością wynikającą z ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych odniesiono się też do odpowiedzialności cywilnej, administracyjnej i karnej w świetle ustawodawstwa polskiego.

Przyjęta konstrukcja tej odpowiedzialności wydaje się być kontrowersyjną, skutkującą jednostkowymi przypadkami ujawnienia tego rodzaju przestępstw.

Zamówienia publiczne

Kolejnym przedmiotem badań jako szczególnie istotnej kwestii z punktu widzenia polityki państwa i obywateli jest sfera finansów publicznych, a w szczególności gospodarowanie środkami publicznymi. W tym zakresie występuje szereg nieprawidłowości

i nieracjonalnego gospodarowania bądź też wprost - czynów przestępczych. Stąd przedmiotem zainteresowania badawczego Habilitanta stała się sfera zamówień publicznych. Przeprowadzona analiza i wnioski zostały przedstawione w artykule pt. *Przestępstwa w systemie zamówień publicznych*, „Prokuratura i Prawo” 2004 nr 4. Artykuł ten nadal zachowuje swą aktualność pod względem treści i wniosków.

Przekształcenia własnościowe

W zainteresowaniu Habilitanta pozostawała także sfera przekształceń własnościowych przedsiębiorstw państwowych i stosowane formy oraz techniki przestępne. Temat będący kontynuacją został uzupełniony w suplemencie do skryptu tematycznego pt. *Przestępczość w procesach przekształceń własnościowych przedsiębiorstw państwowych*, WSPol., Szczepno 2002.

Zagrożenia systemu bankowego

Kolejnym obszarem badań, bardzo istotnym z punktu widzenia bezpieczeństwa finansowego jest problematyka zagrożeń systemu bankowego, zwłaszcza wykorzystywania systemu do prania pieniędzy i legalizacji przestępczo uzyskanych środków. Analiza zagrożeń i wynikające z niej wnioski zawarte zostały w artykule pt. *„Zagrożenia systemu bankowego jako kategoria przestępczości gospodarczej”*, [w:] P. Chlebowicz (red.), *Zagrożenia w sektorze bankowym. Analiza kryminalna zjawisk oraz możliwości przeciwdziałania*, wyd. Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2013, s. 57 - 67.

Przedmiotem badań jest skala zagrożeń systemu bankowego w Polsce, w tym głównie przestępstwem prania pieniędzy. Analiza zagrożeń obejmuje analizę rozmiarów przestępczości przeciwbankowej, tj. wyłudzenia kredytu, nadużycia zaufania, prania pieniędzy i naruszenia przepisów karnych zawartych w prawie bankowym, jej struktury, zawiadomień prokuratur, liczby dokonanych blokad rachunków i wstrzymań transakcji. Przedmiotem badań jest ponadto problematyka skuteczności przeciwdziałania i zwalczania w tym zakresie organów, jak Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, Prokuratury Generalnej, Ministerstwa Sprawiedliwości, Policji i innych agend. Wskazuje się na nowe, nieznane metody oszustw i przestępstw charakterystycznych dla Internetu (*sniffing, tampering, spoofing, phishing*). Scharakteryzowano inne techniki przestępne. Wśród zagrożeń systemu bankowego obok zagrożeń przestępczością i wykorzystaniem banków do prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu wskazuje się zagrożenia o charakterze ekonomicznym, związane z prowadzoną polityką finansową, polityką kredytową oraz

sytuacją na rynkach międzynarodowych. W konkluzji stwierdza się, że zagrożenia sektora bankowego nie mają charakteru systemowego. Wyrażna tendencja wzrostowa prania pieniędzy miała miejsce w latach 2002 – 2010. Stabilna sytuacja banków stanowi mocne podstawy do skoordynowanego i skutecznego przeciwdziałania wykorzystywaniu systemu bankowego do celów przestępnych.

Przeciwdziałanie przestępczości ekonomiczno-finansowej

Niezwykle istotnym zagadnieniem z punktu widzenia bezpieczeństwa ekonomicznego państwa jest problematyka przeciwdziałania przestępczości o charakterze ekonomicznym, finansowym. Habilitant podjął próbę zdefiniowania tzw. przestępczości ekonomiczno-finansowej, określenia zakresu przedmiotowego wskazując kryteria wyróżniające, określenia podstawowych form i technik przestępnych, wskazania sfer zagrożeń i implikacji, uwzględniając potrzebę systematyzacji i dookreślenia [W. Jaroń, *Przeciwdziałanie przestępczości ekonomiczno-finansowej (zagadnienia wybrane)*, „Przegląd Policyjny” 2012 Nr 1, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 2011, s. 123-140].

Analizie poddano typy przestępstw wchodzące w skład zakresu pojęciowego przestępczości ekonomiczno-finansowej, szczegółowo scharakteryzowano skalę, rozmiary poszczególnych zagrożeń przestępczością ekonomiczno-finansową. Analizie poddano również środki zaradcze przeciwdziałające tego rodzaju przestępczości w skali krajowej i międzynarodowej, omówiono określone propozycje rozwiązań w tym zakresie. Przedmiotem analiz jest także efektywność działania właściwych organów w zakresie przeciwdziałania i zwalczania tej przestępczości. Habilitant przedstawia szczegółowe wnioski własne w zakresie podejmowania bądź też kontynuacji określonych działań, mających na celu zagwarantowanie bezpieczeństwa obrotu finansowego oraz ochrony interesów ekonomicznych państwa.

Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu

Tematem wiążącym się z wymienionym pozostaje bezpieczeństwo systemu finansowego państwa, w tym zdiagnozowanych zagrożeń wykorzystywania systemu do popełniania przestępstw prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. Przedmiotem badawczym są aspekty kryminologiczne, prawne, w szczególności w zakresie systemu przeciwdziałania. Analiza i wnioski zawarte zostały w artykule „*Counteracting the Financing of Terrorism (Selected issues)*” [in:] W. Pływaczewski (ed.): *Organized Crime and Terrorism. Reasons, Manifestations, Counteracting*, University of Warmia and Mazury, Olsztyn 2011, s. 189-205.

Szerokiej analizie poddano instrumenty zapobiegania praniu pieniędzy oraz finansowania terroryzmu w skali międzynarodowej i krajowej, źródła finansowania, formy i techniki przestępne. Omówiono akty prawne, regulujące przeciwdziałanie i zwalczanie. Analizie poddano zagadnienia definicyjne, jak przestępstwa o charakterze terrorystycznym, przestępstwa finansowania terroryzmu czy „aktu terrorystycznego”, relacje między przestępstwem prania pieniędzy a przestępstwem finansowania terroryzmu. Scharakteryzowano instrumenty przeciwdziałania i zwalczania, struktury organizacyjne całego systemu przeciwdziałania oraz podstawowe obowiązki w tym zakresie. Odniesiono się także do skuteczności przeciwdziałania oraz warunków zapewniających jego efektywność. Podkreślono konieczność rozwiązań systemowych, dobrej legislacji i spójnych aktów prawnych, stanowiących stabilne rozwiązania, w zakres których wchodzi zarówno elementy prawa materialnego przyznającego prawa lub nakładającego określone obowiązki, jak i prawa proceduralnego, w tym przepisów dotyczących właściwości organów.

Tworzenie fikcyjnych firm

W zainteresowaniu Habilitanta pozostawały także zagadnienia tworzenia fikcyjnych podmiotów i wykorzystywania ich do działalności przestępnej, a w szczególności do prania pieniędzy czy wyłudzeń z tytułu podatku VAT (W. Jaroch, *Zjawisko firm efemeryd na tle problematyki zorganizowanej przestępczości gospodarczej*, [w:] G. Kędzierska i W. Pływaczewski (red.), *Kryminologia wobec współczesnych wyzwań cywilizacyjnych*, UWM, Olsztyn 2010 r., s. 49-66).

Prawnokarna ochrona praw konsumentów

Za istotny element w strukturze przestępczości gospodarczej Habilitant uznał przestępstwa na szkodę konsumentów, dokonując analizy uregulowań prawnokarnych, precyzując wnioski *de lege lata* i *de lege ferenda* (W. Jaroch, *Prawnokarna ochrona praw konsumentów*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2004 nr 6).

Identyfikacja zagrożeń oraz form i technik przestępnych to stałe obszary badawcze zorganizowanej przestępczości gospodarczej (W. Jaroch, *Współczesne przejawy zorganizowanej przestępczości gospodarczej*, [w:] W. Pływaczewski (red.), *Wybrane zagadnienia kryminologii*, UWM w Olsztynie, Olsztyn 2007, s. 123-142; W. Jaroch, *Współczesna zorganizowana przestępczość gospodarcza*, [w:] E.W. Pływaczewski (red.), *Współczesne zagrożenia przestępczością i innymi zjawiskami patologicznymi a prawo karne i*

kryminologia, *Białostockie Studia Prawnicze* z. 6, Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2009, s. 165 – 176; W. Jaroch, *Kryminalistyczne aspekty współczesnej przestępczości gospodarczej (zagadnienia wybrane)*, [w:] E. Gruza, T. Tomaszewski, M. Goc (red.) *Problemy współczesnej kryminalistyki*, tom XIV, Uniwersytet Warszawski – Wydział Prawa i Administracji oraz Polskie Towarzystwo Kryminalistyczne, Warszawa 2010, s. 145 – 154).

Analiza regulacji prawnych dała podstawy do formułowania wniosków *de lege lata* i *de lege ferenda*. Analiza danych dała podstawy do formułowania także krytycznych ocen, wskazując na niedoskonałości procedur administracyjno-prawnych, niespójność poczynań i brak realnej, efektywnej współpracy wszystkich organów ochrony porządku prawnego. Analiza danych dała także podstawy do określenia kierunków działań. Jednym z wniosków jest stwierdzenie, że skuteczne zwalczanie zorganizowanej przestępczości gospodarczej zależy od systemu i struktury administracji ekonomicznej i kontroli, a także wymaga dobrego ich funkcjonowania. Skuteczność zwalczania zorganizowanej przestępczości gospodarczej pozostaje w ścisłej relacji z prawnymi możliwościami działania. Niektóre z nich, zwłaszcza o charakterze proceduralnym, wymagają usprawnień. Stosowanie odpowiednich instrumentów prawnych nie może charakteryzować się złożonością proceduralną. Chodzi w szczególności o skrócenie drogi w procesie decyzyjnym, tak aby zapewnić operatywność i szybkość działania.

W zakresie zwalczania przestępczości Habilitant wielokrotnie w swoich publikacjach kształtował pogląd o potrzebie rozszerzenia możliwości stosowania czynności operacyjno-rozpoznawczych, zwłaszcza w przypadku zorganizowanej działalności przestępczej, takich jak kontrola operacyjna, zakup kontrolowany, przesyłka niejawnie nadzorowana, dostępność do zbiorów informacji bankowych i ubezpieczeniowych celem zwiększenia skuteczności zwalczania przestępstw o charakterze gospodarczym (W. Jaroch, *Wybrane problemy uzyskiwania informacji w świetle obecnych i projektowanych przepisów prawnych*, [w:] J. Świerczewski i M. Zajder (red.), *Współpraca organów ścigania karnego a efektywność procesu wykrywania*. Materiały pokonferencyjne, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 2003, s. 75 - 82).

Ponadto należy wskazać publikacje będące wynikiem badań, jak:

1. W. Jaroch, *Nielegalne rynki pracy*, [w:] W. Pływaczewski, P. Chlebowicz (red.), *Nielegalne rynki. Geneza, skala zjawiska oraz możliwości przeciwdziałania*, Wyd. Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2012, s. 244 - 259.

2. W. Jaroch, *Problematyka nielegalnego obrotu wyrobami tytoniowymi z perspektywy ekonomicznej przestępczości zorganizowanej*, [w:] W. Pływaczewski, M. Duda (red.), *Nielegalny obrót wyrobami tytoniowymi. Taktyczno-techniczne aspekty przeciwdziałania zjawisku*, Wyd. Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie i Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2014, s. 69-82.

Z pozostałych zagadnień pozostających w sferze naukowych badań należy wskazać politykę karną (wnioski z analizy i ocena w artykule pt. „*Polityka karna – strategia punitywna czy liberalna*”, „*Studia Prawnoustrojowe*” Nr 15/2012, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2012, s. 49-61), politykę migracji ludności (wnioski z analizy i ocena w artykule pt. „*Procesy migracji ludności – szanse i zagrożenia*”, „*Przegląd Policyjny*” nr 4/2011, Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, Szczytno 2011, s. 51-66).

Inne działania i osiągnięcia

Aktywnie uczestniczyłem w pracach sieci badawczej Forum Naukowe „Podlasie – Warmia i Mazury”, będąc jednym ze współzałożycieli, nowatorskim przedsięwzięciu badawczym integrującym środowiska naukowe Polski północno-wschodniej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Uniwersytetu w Białymstoku i Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie.

Zdaniem Habilitanta konieczne jest rozszerzenie zakresu i ilości badań nad przestępczością gospodarczą w aspekcie kryminologicznym. Stwierdza się bowiem pewien niedowład w tym zakresie i brak bezpośredniego przełożenia na praktykę. Habilitant łączy w swojej karierze zawodowej aspekt teoretyczny i praktyczny z uwagi na fakt, że do 2005 r. był zatrudniony jako pracownik naukowo-dydaktyczny w Wyższej Szkole Policji, co stwarzało rozszerzone możliwości badań empirycznych. Te doświadczenia naukowe nadal są rozwijane w bieżącej pracy naukowo-badawczej, począwszy od roku 1994, tj. momentu podjęcia pracy w Wyższej Szkole Policji.

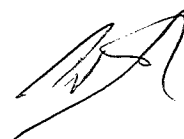
Udział w publikacjach zbiorowych

Habilitant uczestniczył w realizacji wspólnych projektów badawczych poprzez badania i publikacje w opracowaniach zwartych:

1. W. Jaroch, *Przestępczość ubezpieczeniowa (skala i skutek)*, [w:] **Przestępczość ubezpieczeniowa**. Materiały konferencyjne V Jubileuszowej Ogólnopolskiej

- Konferencji, wyd. Szczecin-Expo Towarzystwo Wspierania Rozwoju Pomorza Zachodniego, luty 2002, s. 17-28.
2. W. Jaroch, *Wybrane problemy przeciwdziałania przestępczości na rynku ubezpieczeń*, [w:] **Przestępczość ubezpieczeniowa**. Materiały konferencyjne, Wydawca Szczecin-Expo Towarzystwo Wspierania Rozwoju Pomorza Zachodniego, Szczecin 2003, s. 17-30 (referat).
  3. W. Jaroch, *Wybrane problemy uzyskiwania informacji w świetle obecnych i projektowanych przepisów prawnych*, [w:] J. Świerczewski i M. Zajder (red.), **Współpraca organów ścigania karnego a efektywność procesu wykrywania**. Materiały pokonferencyjne, WSPol. Szczytno 2003, s. 75-82.
  4. W. Jaroch, P. Michna, *Prawne aspekty korupcji*, [w:] Z. Bielecki i M. Zajder (red.), **Korupcja**. Materiały pokonferencyjne, WSPol. Szczytno 2004, s. 41-54.
  5. W. Jaroch, *Odpowiedzialność przedsiębiorcy w aspekcie ochrony środowiska*, [w:] T. Łaguna (red.), **Ekologiczne aspekty gospodarki przestrzennej**, t. II, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok 2004, s. 259-266.
  6. W. Jaroch, *Nowe aspekty zagrożeń przestępczością polskiego rynku ubezpieczeniowego*, [w:] A. Lewandowska (red.), **Przestępczość ubezpieczeniowa**. Materiały konferencyjne. VIII Międzynarodowa Konferencja Szczecin 16-17 lutego 2005, Szczecin-Expo Towarzystwo Wspierania Rozwoju Pomorza Zachodniego, Szczecin 2005, s. 57-72.
  7. W. Jaroch, *Współczesne przejawy zorganizowanej przestępczości gospodarczej*, [w:] W. Pływaczewski (red.), **Wybrane zagadnienia kryminologii**, UWM w Olsztynie, Olsztyn 2007, s. 123-142.
  8. W. Jaroch, *Współczesna zorganizowana przestępczość gospodarcza*, [w:] E. Pływaczewski (red.), **Współczesne zagrożenia przestępczością i innymi zjawiskami patologicznymi a prawo karne i kryminologia**, *Białostockie Studia Prawnicze* z. 6, Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2009, s. 165 – 176.
  9. W. Jaroch, *Kryminalistyczne aspekty współczesnej przestępczości gospodarczej (zagadnienia wybrane)*, [w:] E. Gruza, T. Tomaszewski, M. Goc (red.), **Problemy współczesnej kryminalistyki**, tom XIV, Uniwersytet Warszawski – Wydział Prawa i Administracji oraz Polskie Towarzystwo Kryminalistyczne, Warszawa 2010, s. 145 – 154.

10. W. Jaroch, *Zjawisko firm efemeryd na tle problematyki zorganizowanej przestępczości gospodarczej*, [w:] G. Kędzierska i W. Pływaczewski (red.), **Kryminologia wobec współczesnych wyzwań cywilizacyjnych**, UWM, Olsztyn 2010 r., s. 49-6.
11. W. Jaroch, *Counteracting the Financing of Terrorism (Selected issues)* [in:] W. Pływaczewski (ed.): **Organized Crime and Terrorism. Reasons, Manifestations, Counteracting**, University of Warmia and Mazury, Olsztyn 2011, s. 189-205.
12. W. Jaroch, *Odpowiedzialność podmiotów zbiorowych za czyny zabronione przeciwko środowisku* [w:] M. Kotowska, W. Pływaczewski (red.), **Kryminologia wobec współczesnych zagrożeń ekologicznych**, Wyd. Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2011, s. 20-33.
13. W. Jaroch, *Nielegalne rynki pracy*, [w:] W. Pływaczewski, P. Chlebowicz (red.), **Nielegalne rynki. Geneza, skala zjawiska oraz możliwości przeciwdziałania**, Wyd. Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2012, s. 244-259.
14. W. Jaroch, *Zagrożenia systemu bankowego jako kategoria przestępczości gospodarczej*, [w:] P. Chlebowicz (red.), **Zagrożenia w sektorze bankowym. Analiza kryminalna zjawisk oraz możliwości przeciwdziałania**, Wyd. Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2013, s. 57-67.
15. W. Jaroch, *Problematyka nielegalnego obrotu wyrobami tytoniowymi z perspektywy ekonomicznej przestępczości zorganizowanej*, [w:] W. Pływaczewski, M. Duda (red.), **Nielegalny obrót wyrobami tytoniowymi. Taktyczno-techniczne aspekty przeciwdziałania zjawisku**, Wyd. Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie i Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2014, s. 69-82.

W prowadzonych badaniach Habilitant przyjął cele ogólne, do których należy zaliczyć: 1) zdiagnozowanie aktualnego obrazu współczesnej przestępczości gospodarczej jako zjawiska oraz sposobów i okoliczności popełniania przestępstw, 2) ustalenie rzeczywistych przyczyn i czynników kryminogennych, 3) ustalenie przyczyn i czynników niskiej efektywności zwalczania tej przestępczości w Polsce, 4) analizę dotychczasowych uregulowań prawnych w zakresie funkcjonowania podmiotów, 5) określenie środków

zaradczych w zakresie przeciwdziałania przestępczości gospodarczej (legislacyjnych, ekonomicznych, organizacyjnych, proceduralnych).

Za cele szczegółowe Habilitant przyjął ustalenie: 1) nowych rodzajów przestępstw gospodarczych i form ich popełniania, 2) nowych form i sposobów popełniania znanych już przestępstw gospodarczych, 3) nowych sposobów „maskowania” działalności przestępnej, 4) nowych sposobów legalizacji dochodów pochodzących z przestępnej działalności gospodarczej, 5) systemów zabezpieczenia przed przestępczością.

Program badawczy Habilitanta obejmuje badania w kierunku diagnostycznym, eksplanacyjnym i prognostycznym. Podstawowymi metodami uzyskiwania danych są: analiza regulacji prawnych, analiza dokumentów (dokumenty statystyczne i sprawozdawcze, akta postępowań), metody statystyczne, jak statystyka opisowa czy matematyczna.

Wyniki badań mają przełożenie zarówno poznawcze, jak i praktyczne. Skierowane są w szczególności do praktyków – wymiaru sprawiedliwości czy organów ścigania, studentów wydziałów prawa. Systematyzują wiedzę i wyjaśniają skomplikowane problemy w wielu aspektach praktycznych.

